

VERWERKINGSOPDRACHTEN

ASSEN

TITEL: De bevrijding van Gosse Stel

DUUR: 75 minuten

BENODIGDHEDEN: (verschillend gekleurde) pennen, antwoordformulier, het geprinte verhaal van Gosse Stel, lege vellen papier.

Instructie leerkracht

Deze lesbrief gaat over het verhaal van Gosse Stel uit Assen. In 1945 is Gosse 19 jaar oud. De opdrachten voor de leerlingen sluiten aan bij het verhaal van Gosse. Zijn verhaal is gebaseerd op de memoires die hij tussen 2000 en 2002 geschreven heeft.

Vorbereiding

Begin de les met het voorlezen van het verhaal van Gosse Stel. Deze is te vinden op www.waorisaaldert.nl/gemeente-assen.

Hierna kunnen de leerlingen aan de slag met de opdrachten. Voor het maken van de opdrachten wordt de klas in drie groepen verdeeld. Voor opdracht 1 en 2 hebben twee van de groepen één van de geprinte foto's nodig die bij het verhaal van Gosse horen. Deze foto's vindt u onderaan deze lesbrief.

Afsluiting

Bespreek na opdracht 1 en 2 een paar van de antwoorden klassikaal. Hierbij kunnen eventueel de volgende vragen gebruikt worden, ook ter inspiratie voor opdracht 3:

- Zouden Gosse, zijn Joodse buurmeisje Grietje Lezer en de buurjongen (NSB-lid), voor de oorlog bevriend met elkaar kunnen zijn? Waarom wel? Waarom niet?
- Wat zou Gosse na de oorlog van zijn NSB-buurjongen hebben gevonden? Zou zijn mening over hem altijd hetzelfde zijn gebleven?
- Zou wat met Gosse, zijn buurmeisje Grietje en de NSB-buurjongen is gebeurd (de oorlog, onderdrukking, bezetting en genocide) nog steeds kunnen gebeuren? Ook in Nederland? Wat denken jullie?

Extra tip:

Het Drents Archief heeft filmfragmenten over de bevrijding van Assen. Deze zijn online te bekijken via deze link: <https://bit.ly/3dyqYtc>

OPDRACHTEN

ASSEN

Introductie

De volgende opdrachten gaan over het verhaal van Gosse Stel, een jongen die op 19-jarige leeftijd, de bevrijding van Assen meemaakte.

OPDRACHT 1: Wat zouden jullie doen? – 15 min

Jullie worden in drie groepen verdeeld. De eerste groep maakt de vragen over Gosse en de familie Stel. Bekijk hierbij de foto van de familie Stel en hun groentewinkel (1932). De tweede groep maakt de vragen over de familie Lezer en andere Joden. Bekijk hierbij de foto van Gosse en zijn buurmeisje Grietje Lezer. De derde groep maakt de vragen over de NSB-buurjongen en de Duitsers in Assen. Die groep heeft geen foto nodig.

Pak voor het beantwoorden van deze vragen een pen en het antwoordblad uit de bijlage.

Groep 1: vragen over Gosse en de familie Stel:

- 1) Bedenk met je groepje hoe jullie jezelf en je familie thuis zouden beschermen tegen de gevechten in de stad als het nu oorlog zou zijn.
- 2) Waarom gaat de vader van Gosse naar buiten en moet hij weer naar binnen worden gehaald?
- 3) Waarom denken Gosse en zijn familie dat de bevrijders Engelse soldaten zijn (het zijn Canadese soldaten)?
- 4) Waarom voelt Gosse zich zo opgelucht nadat de Duitsers zijn verjaagd? Waarvan krijgen jullie een opgelucht gevoel in deze tijd?

Groep 2: vragen over de familie Lezer en andere Joden:

- 1) Waarom is de familie Lezer in 1942 weggevoerd?
- 2) Wat gebeurt er met je als je in die tijd als Jood wordt weggevoerd?
- 3) Stel dat jullie Joods zijn en via het station van Assen worden weggevoerd met de trein. Je hebt nog kans op iets op een briefje te schrijven en die uit de trein te werpen, voordat je vertrekt. Wat zouden jullie op het briefje schrijven?
- 4) Zijn hele leven heeft Gosse Stel aan de afgevoerde familie Lezer gedacht. Waarom zou hij zo vaak aan hun gedacht hebben?

Groep 3: vragen over de NSB-buurjongen en de Duitsers in Assen:

- 1) Waarom is de buurjongen lid van de NSB denken jullie?
- 2) Waarom zijn de mensen in de buurt erop tegen als de buurjongen in zijn zwarte NSB-uniform rondloopt?
- 3) Wat zou er met de NSB-buurjongen en andere NSB'ers in Assen gebeuren zodra de stad bevrijd is en de Duitsers zijn verjaagd?
- 4) Stel je zou een Duitse soldaat tijdens de bevrijding van Assen zijn. Hoe zou jij je voelen? Wat zouden jullie als een groep Duitse soldaten doen?

OPDRACHT 2: Wat vinden anderen? – 15 min

- A. Ruil je papier en eventueel de foto om met een ander groepje.
- B. Kijk met je groepje of jullie het eens zijn met de antwoorden van de andere groep. Zijn jullie het eens? Schrijf dan niks op. Hebben jullie een andere mening of willen jullie iets toevoegen aan het antwoord? Schrijf het dan onder het antwoord van de andere groep. Het is handig om een andere kleur pen of potlood te gebruiken. Zo houden jullie je antwoorden goed uit elkaar.
- C. Geef het antwoordblad terug aan de eerste groep.
- D. Bespreek met de hele klas een paar van de vragen. Spreek van tevoren af wie in jouw groepje het woord voert. Lees daarbij ook de mening van de andere groep voor. Zijn jullie het vaak eens of oneens?

OPDRACHT 3: Toneel – 45 min

Jullie gaan met je groepje van het verhaal van Gosse en de bevrijding van Assen een toneelstuk maken. Hiervoor gebruik je het verhaal van Gosse, maar ga je zelf rollen en tekst toevoegen.

- A. Lees het verhaal van Gosse nog eens voor jezelf door. Bedenk welke personen er in het verhaal voorkomen. Je kan ook vast bedenken welke rol je zou willen hebben.
- B. Jullie gaan nu de rollen verdelen. Zorg in ieder geval dat de volgende rollen verdeeld worden:
 - Een verteller, die het verhaal voorleest
 - Gosse Stel
 - De vader van Gosse
 - De moeder van Gosse
 - Ernst, de buurman
 - De buurvrouw

Als nog niet iedereen in je groepje een rol heeft, verzin die dan zelf met je groepje. Je kunt kiezen uit de extra rollen hieronder of zelf rollen bedenken. Zorg dat de rollen passen in het verhaal.

Extra rollen:

- Buurjongen (ook in de kelder)
- Buurmeisje (ook in de kelder)
- Meubelmaker Topma
- Andere burens buiten (misschien proberen ze de brand te blussen?)
- Duitse soldaten die langsrijden
- Geallieerde soldaten

C. Schrijf tekst voor de rollen die nog geen tekst hebben en voeg deze toe aan het verhaal. Wees creatief en leef je in: wat zou jij denken, voelen en willen zeggen in deze situatie? Vind je toneelspelen spannend? Hou het dan bij een korte opmerking of uitroep.

Schrijf ook een paar zinnestukjes op voor de verteller, zodat mensen weten wie jij speelt. Voor Gosse en vader hoeft geen extra tekst verzonden te worden.

Een voorbeeld:

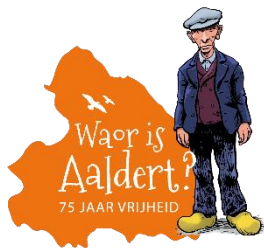
[verteller]: Meubelmaker Topma komt aanrennen. Hij ziet dat zijn pand in brand staat.

[Topma]: Mijn bedrijf! Al die meubels! Help, help!

[vader]: Topma! Kom snel hier schuilen! Je kunt toch niks meer doen...

[verteller]: Gosse is blij dat Topma niet in zijn meubelmakerij aan het werk was.

D. Voer je toneelstuk op en bekijk dat van de andere twee groepen.

BIJLAGEN

ASSEN

OPDRACHT 1 en 2

Schrijf hier je antwoorden uit opdracht 1. De mening van de andere groep (opdracht 2) kan eronder worden geschreven.

1)

.....

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

.....

3)

.....

.....

.....

.....

4)

.....

.....

.....

.....

Groep 1: vragen over Gosse en de familie Stel

Afbeelding: De familie Stel en hun groentewinkel (1932).

Groep 2: vragen over de familie Lezer en andere Joden

Afbeelding: Gosse en zijn buurmeisje Grietje Lezer

